

Klassisk
TRÆBÅD

Nr. 132 · oktober 2017

Et eventyrligt
træbådsbryllup

Bliv klogere på
at vedligeholde

En flot længedragssjulle eller koster ligger ved siden af en fin folkebåd

lille Grötvik Havn nær Tylö Fyr ved Laholmbugtens nord-pynt, så jeg fortsatte ind til den store Halmstad Havn og anløb den lille lystbådehavn yderst. Og pludselig befandt jeg mig i et lille træbådsmecca med rigtigt mange fine både og – viste det sig – ovenikøbet med spændende træbådsaktiviteter.

Jeg fandt en plads mellem et par fine klassikere og gik lidt rundt for at kigge på træbåde – og sikke mange, forholdsvis. Hastede derpå ind til den smukke by i mørkningen og mødte på vejen flere fine både – tydeligvis under restaurering – og så flere steder plakater, der annoncerede en træbådsparade på Nissan, den store elv, der løber gennem byen, og som man forøvrigt også kan sejle ind og fortøje i – ganske tæt på det fine slot og nærmest inde i bymidten.

Det kunne da være, at DFÆL skulle knytte kontakt til dette tydeligvis aktive træbådsfællesskab, invitere dem til diverse aktiviteter og måske deltage i nogle af deres. Halmstad ligger jo ikke uoverkommeligt langt væk fra Sundet, og man kan ovenikøbet benytte turen til at overnatte i naturhavnen Kappelshamn på Hallands Väderö, som ikke kan anbefales nok.

Den 100 år gamla motorbåten Inga-Lisa framför några segelbåtar av varierande ålder. Foto: Carina Berg

Träbåten är utrotningshotad!

I Skandinavien har det byggts träbåtar under mer än tusen år. Plastbåtar under cirka 60 år. Plastbåtarna har under dessa år blivit helt dominerande medan träbåtarna försvinner i rask takt.

Söndag den 6:e augusti klockan 12.00, på Nissan nedanför Slottsbron, visas Halmstads träbåtar för alla intresserade.

Man kan sedan följa båtarna längs Dragvägen ner till Söderkaj där de förtöjer. Vid bryggan får man titta närmare på dessa klenoder, den äldsta 100 år gammal, och träffa de entusiaster som vårdar och använder sina båtar. Klockan 16.00 lämnar båtarna bryggan.

Där kommer att finnas:

Den kanot Rolf Pettersson vann OS guld med 1964.
Tävlingsroddbåtar som var bland de bästa som byggdes på 20- och 30-talen.
Helt unika motorbåtar i toppskick.
Segelbåtar från 40-talet och senare. Några kappseglar fortfarande i SM.

Plakaterne, der annoncerer paraden på Nissan d. 6. august – to dage efter at jeg havde forladt havnen. Desværre kunne jeg ikke blive der og deltage; jeg var tvunget til at nå længst muligt hjemad mod Roskilde inden DMIs varslede 4 dages hård sydvestlig vind

Bådebyggernes ø

Af Simon Bordal Hansen

En 25 sømil eller så norden om Göteborg ligger Sveriges tredje største ø, Orust. Der er snævre vande omkring øen og overalt åbner kysten sig på skærgårdsvis bag små holme og en lille havn eller bare en brygge inviterer til anløb. Sådan er øen, der formentlig har flere bådebyggerier en nogen anden ø af samme støttelse. Orust er bådebyggernes ø.

Det var min svoger Tore, som selv kommer ud af fiskerfamilie fra Rorö ude i Göteborgs skærgård, der stak mig en bog i hånden. "Den ska du läsa", sagde han. Et solidt og tungt værk med den enkle titel Båttbyggare på Orust.

Det har så været denne sensommers bådlæsebog godt hjulpet af vejrliget. Og så afgjort en ret anderledes måde at skrive om dejlige sejlbåde, joller og motorkrydsere. For det handler nemlig ikke så meget om fartøjerne men derimod om de mænd og kvinder, som byggede og stadig bygger dem. Bådebyggerne på Orust.

25 bådebyggerier

Allerede på en af de første sider er der dokumentation for denne ø's særpræg. Hele vejen rundt om øen, bortset fra den østlige ind mod fastlandet, ligger det ene bådeværft efter det andet. Hele 25 af slagsen, fra Holmsuddens Varv længst mod syd til NordWest Yachts længst mod nord. Undervejs møder vi små og ukendte bådebyggerier side om side med verdensledende værfter som Malö, Najad, Hallberg-Rassey, Regina og Forgus.

Jamen er det ikke glasfiber alt sammen, og skal vi så ikke rynke på næsen og brøle youghurtbæger i kor? Tja – denne bog fortæller en langt mere interessant historie. Nemlig den om passionerede bådebyggerne, som er bærere og udviklere af en tradition og et helt unikt håndværk. Og det gør de hen over tid, på tværs af adgang til kapital og materialer. Præcis som det gamle vikingskib, den klassiske klinkbyggede kragejolle,

spidsgatteren tegner et kontinuum af sikker fornemmelse for form, præstation og holdbarhed helt op i vores moderne, materialeteknologiske tid.

Giganter og småfolk

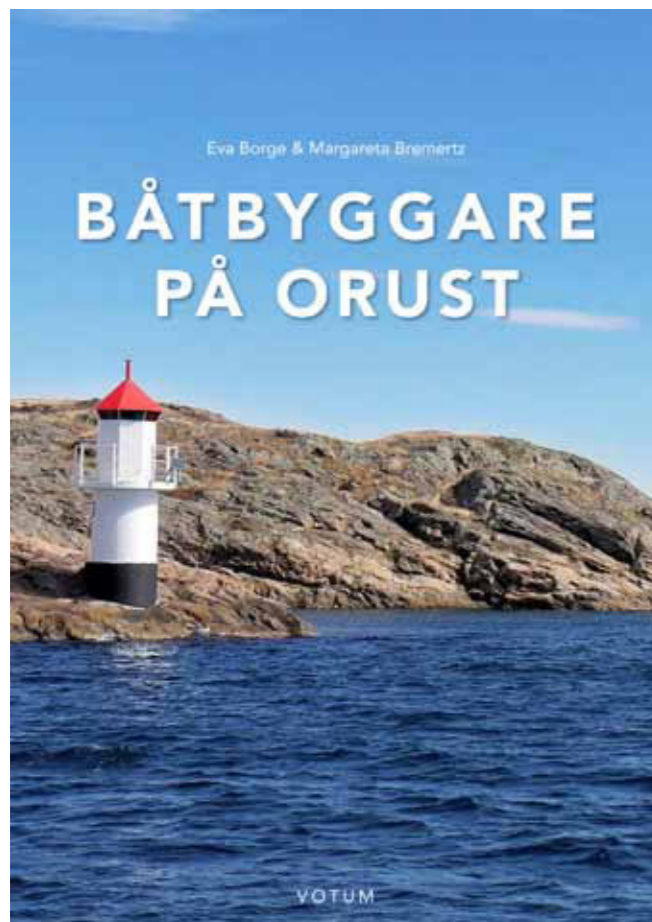
Forfatterne er Eva Borge og Margareta Bremertz, og hen over næsten 300 sider, 25 kapitler, en detaljeret ordliste og et godt register, kommer vi på rundtur til øens bådebyggere. Både dem der er aktive nu og de, som ikke er det mere, nogle stadig i live, andre portrætterede af deres efterkommere. Vi møder små værfter, hvor de stadig bygger i træ og vi besøger bådebyggere, der forvandlede træbådstraditionen til en industri på et globalt marked. Giganter i den absolut dyreste ende af det moderne lystbådemarked som Hallberg-Rassey side om side med træbådsværfter som Lilla Kålviks Båttbyggeri, hvor Christina og Johnny Andersson som træbådebyggere i 8. generation.

Hver bådebygger får et kapitel i bogen i samtaler, der er som dem man får, når man har mødtes mange gange og sat sig i et hjørne af værkstedet med en god kop kaffe og så skal der snakkes. Håndværk, familie, traditioner, liv og sygdom, smukke både, nye tider, men altid med en insisteren på at bygge både uanset hvad. Nye materialer dukker op i 1960'erne, og nogle af bådebyggerne forsøger sig. I løbet af få år er håndværket blevet til industri, hvor Orust vokser til at være hjemsted for nogle af klodens bedst byggede moderne lystbåde.

Kvalitet er kodeordet

Parallelt med at den nye verden holder sit indtog, fortsætter adskillige bådebygger på Orust i træbådstraditionen. Det er ikke nemt, markedet vil have glasfiber. Men på Orust ser det ud til, at der er en forståelse på tværs af skrogmaterialer. Kodeordet er kvalitet med ekstrem omhyggelighed i detaljen – sådan har det altid været på Orust, kan vi læse. Så selv de aller største af de moderne værfter, der får skrog og dæk støbt på store

glasfiberfabrikker inde på fastlandet, samler og apterer fartøjerne på Orust. Træarbejdet, udstyr, finish, kontrol. Det sker på Orust.

Samtidig, et andet sted på øen: Johnny og Christina Andersson arbejder med nye træbåde i værkstedet ude på Lilla Kålviks Båttbyggeri. Her gælder den klassiske tradition, og også en lille snipa med plads til to voksne inde i lukafet bygges efter samme høje standard som de dyrere projekter. Christina fortæller, at hendes far Roland, bådebyggeren, ikke kunne lide at arbejde med glasfiber. "Han lærte os, at hver eneste detalje skal laves med største omhyggelighed. Uanset hvor lille eller stor den er. Man må ikke tro hastværk ikke blir opdaget. Det kan ses

i resultatet. Bådene skal se ud som edderfuglen på bølgen, sagde min far." Rolands sidste byggeri var en 19 fods snipa, og skabelonerne til spanterne hænger på bådebyggeriets væg. Christina og Johnny har netop bygget den 11. af slagsen, og der er bestillinger på flere. Alle får 8 lag lak.

At se det ypperlige på tværs af materialer

Sådan møder vi den ene fagperson efter den anden. De har forskellige perspektiver og håndværksmæssigt fokus, men fælles er passionen for at bygge ypperligt. Uanset materialet. Og det fokus er jo også det eneste, der tilbyder os der er interesserede i bådebyggeri og lystbådetradition en sammenhængende forståelse. Det er ikke kun træ og ikke kun klassebåde, det handler om en tradition som stadig lever videre i forskellige udtryk og materialer.

Man kan ikke få alt, og den svenske bog tegner dejlige, levende portrætter af bådebyggere, deres liv og både. Men hvor ville det være spændende at udbygge denne tilgang med en konstruktionsfaglig vinkel på den dygtige bådebygger og konstruktørs arbejde i trætraditionen og videre over i glasfiberen. Altså at flytte fokus over på konstruktionen. Herhjemme står en konstruktør og bådebygger som Molich og råber på en sådan portrættering. Han formåede at bygge ypperligst i trætraditionen og at føre det videre ind i glasfiberepen, og hans bidrag til lystbådene skal selvfølgelig ses som et hele.

På Orust lever to tidsaldre ved siden af hinanden, nogle har skabt storindustri med mange hundrede ansatte, andre bygger sig gennem året snipa efter snipa. Glade for både er de allesammen. Det mærker man i bogen, så synes du ikke svensk er for svært, kan jeg varmt anbefale bogen. Det er god vinterlæsning, og den propfuld af rigtig gode fotos – heldigvis med rigtig mange træbåde.

*Båttbyggare på Orust
2017, Votum forlag
www.votumforlag.se
Pris: 290,- svenske kr.*

Et smukt og solrigt stævne i Skælskør

Af Carl Mangor

Den Danske Lods, 1925 skriver:

– Skjelskør Fjord deles af Halvøen Stege-Hoved i Yderfjorden og Inderfjorden, i Bunden af hvilken

Skjelskør ligger, og inden for den findes atter et udstrakt Nor. Dybden i Fjorden er meget ringe, kun i det meget smalle Sejløb er der 4,1 m. STRØMMEN i Fjorden er meget haard, til Dels bevirket af det indenfor liggende Nor; den er med roligt Vejr skiftende hver 6 Timer og

Rosa m.fl. lægger fra for at sætte sit præg på dagens kapsejladser.

Tovholderen for stævnet, Anja Kiersgaard, (med ryggen til) har taget agterfortøjningen i hånden

